

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGÔ THỊ HUYỀN NHUNG

**THỊ XÃ TỪ SƠN, TỈNH BẮC NINH
(2008 - 2016)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGÔ THỊ HUYỀN NHUNG

**THỊ XÃ TỪ SƠN, TỈNH BẮC NINH
(2008 - 2016)**

Ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 8.22.90.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS HÀ THỊ THU THỦY

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện, được sự hỗ trợ và giúp đỡ của giáo viên hướng dẫn là PGS.TS Hà Thị Thu Thủy. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trong đề tài này là trung thực và chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào trước đây. Những thông tin tham khảo, số liệu, nhận xét đánh giá được tác giả thu thập từ các nguồn khác nhau có trích dẫn nguồn tài liệu tham khảo.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Tác giả luận văn

Ngô Thị Huyền Nhung

LỜI CẢM ƠN

Trên thực tế không có sự thành công nào mà không gắn liền với những sự hỗ trợ, giúp đỡ dù ít hay nhiều, dù trực tiếp hay gián tiếp của người khác. Trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu làm đề tài của mình, tôi đã nhận được rất nhiều sự quan tâm và hỗ trợ của Quý thầy cô, gia đình và bạn bè.

Điều đầu tiên, cho phép tôi được gửi lời cảm ơn chân thành nhất tới tất cả thầy cô trong Khoa Lịch Sử, Trường Đại Học Sư Phạm - Đại học Thái Nguyên, những người đã giảng dạy và giúp tôi hoàn thành tốt các môn học trong suốt hai năm vừa qua, giúp tôi hoàn thành nghiên cứu và hoàn thiện đề tài cho đến ngày hôm nay. Đặc biệt tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất đến PGS.TS Hà Thị Thu Thủy đã trực tiếp định hướng và hướng dẫn chuyên môn, quan tâm giúp đỡ tận tình và tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất trong quá trình nghiên cứu và hoàn thiện luận văn của tôi.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn tới các cơ quan đoàn thể của Thành Phố Bắc Ninh và Thị xã Từ Sơn cung cấp tài liệu tạo điều kiện cho hoàn thành luận văn.

Luận văn này kết quả bước đầu của quá trình nghiên cứu khoa học, song do điều kiện năng lực và còn hạn chế về mặt thời gian đề tài nghiên cứu không tránh khỏi những thiếu sót, sơ xuất. Rất mong được sự đóng góp, bổ sung của các thầy cô và các bạn để công trình thêm hoàn thiện.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018.

Tác giả luận văn

Ngô Thị Huyền Nhung

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các ký hiệu, các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng, biểu	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	2
3. Đối tượng, mục đích, nhiệm vụ và phạm vi nghiên cứu	4
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	5
5. Đóng góp của luận văn	7
6. Bố cục của luận văn	7
Chương 1: HUYỆN TỪ SƠN - TỈNH BẮC NINH TRƯỚC NĂM 2008	9
1.1. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên	9
1.2. Tên gọi và những thay đổi về địa giới hành chính	10
1.3. Đặc điểm dân cư và truyền thống lịch sử	12
1.4. Sự phát triển của huyện Từ Sơn từ năm 1999 đến năm 2007	17
1.4.1. Quá trình tập trung dân cư	17
1.4.2. Cơ sở hạ tầng	18
1.4.3. Tình hình kinh tế - xã hội	18
Tiểu kết chương 1	26
Chương 2: THỊ XÃ TỪ SƠN TỪ NĂM 2008 ĐẾN NĂM 2016	27
2.1. Thành lập thị xã Từ Sơn (2008)	27
2.2. Về quá trình tập trung dân cư đô thị	27
2.3. Đầu tư hạ tầng và cơ sở vật chất, kĩ thuật	30
2.4. Thành tựu về kinh tế - xã hội	31
2.4.1. Về kinh tế	31
2.4.2. Về xã hội	41

Tiểu kết chương 2	49
Chương 3: TÁC ĐỘNG VÀ XU HƯỚNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI Ở THỊ XÃ TỪ SƠN.....	50
3.1. Tác động đối với kinh tế	50
3.2. Tác động đối với xã hội	53
3.3. Quy hoạch phát triển các ngành, lĩnh vực	58
Tiểu kết chương 3	63
KẾT LUẬN.....	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	67
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Viết tắt	Nội dung
BCH	: Ban chấp hành
CNH - HĐH	: Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa
ĐTH	: Đô thị hóa
HCB	: Huy chương bạc
HCD	: Huy chương đồng
HCV	: Huy chương vàng
HĐND	: Hội đồng nhân dân
Nxb	: Nhà xuất bản
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông
TW	: Trung ương
TDTT	: Thể dục thể thao
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1. Dân số phân theo đơn vị hành chính của Từ Sơn (2012 - 2016)	28
Bảng 2.2. Dân số trung bình phân theo khu vực thành thị và nông thôn	29
Bảng 2.3. Năng suất lúa của Từ Sơn theo năm	32
Bảng 2.4. Sản phẩm chăn nuôi của Từ Sơn (2012 - 2016).....	33
Bảng 2.5. Giá trị sản xuất nông nghiệp theo giá hiện hành phân theo ngành kinh tế từ năm 2012 - 2016.....	34
Bảng 2.6. Các làng nghề ở huyện Từ Sơn.....	36
Bảng 2.7. Giá trị sản xuất công nghiệp theo giá hiện hành phân theo loại hình kinh tế từ năm 2012 - 2016.....	38
Bảng 2.8. Số học sinh phân theo đơn vị hành chính năm 2015 - 2016	42
Bảng 2.9. Số cơ sở y tế, giường bệnh và cán bộ y tế của Từ Sơn từ năm 2012 - 2016	46
Bảng 2.10. Lao động phân theo ngành kinh tế (2012 - 2016).....	48
Biểu đồ 1.1. Dân số và tỷ lệ gia tăng dân số tự nhiên Từ Sơn 2002 - 2007.....	17
Biểu đồ 1.2. Cơ cấu giống lúa qua các năm theo % (2000 - 2007)	19
Biểu đồ 2.1. Giá trị sản xuất công nghiệp theo loại hình đầu tư (2012 - 2016)	38

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Đô thị hoá (ĐTH) là xu thế tất yếu của các quốc gia trong quá trình phát triển. Theo Luật quy hoạch đô thị của Quốc hội nước Cộng hoà Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam (năm 2009), đô thị là khu vực tập trung dân cư sinh sống có mật độ cao và chủ yếu hoạt động trong lĩnh vực kinh tế phi nông nghiệp, là trung tâm chính trị, hành chính, kinh tế, văn hóa hoặc chuyên ngành, có vai trò thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội của quốc gia hoặc một vùng lãnh thổ, một địa phương bao gồm nội thành, ngoại thành của thành phố, nội thị, ngoại thị của thị xã, thị trấn. Sau hơn 25 đổi mới, cùng với chính sách mở cửa và chuyển đổi nền kinh tế, Việt Nam đã và đang bước vào giai đoạn mới của quá trình ĐTH với nhiều biến đổi nhanh chóng về tất cả các mặt: kinh tế, xã hội, văn hóa, môi trường... Sự biến đổi này bao gồm cả mặt tích cực và tiêu cực. Việc xây dựng và phát triển mạng lưới đô thị đóng vai trò quan trọng trên con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của nước ta hiện nay. Trong các địa phương điển hình về đô thị hóa, Từ Sơn chính là một mô hình kiểu mẫu cho loại hình này.

Từ Sơn là một thị xã cửa ngõ phía Nam của tỉnh Bắc Ninh, phía Bắc của thành phố Hà Nội. Đây là một trong hai trung tâm kinh tế - văn hóa – giáo dục của tỉnh Bắc Ninh có tốc độ đô thị công nghiệp khởi sắc vượt bậc hứa hẹn trở thành đô thị vệ tinh của Hà Nội trong tương lai. Xác định rõ vai trò, vị trí của đô thị Từ Sơn trong định hướng phát triển các đô thị của tỉnh, cấp ủy Đảng, chính quyền và nhân dân thị xã đã tập trung quy hoạch, đầu tư các nguồn lực để mở rộng không gian đô thị theo hướng văn minh hiện đại, gắn với bảo vệ môi trường. Đô thị hoá và phát triển công nghiệp một cách hợp lý có hiệu quả, trên cơ sở năng suất lao động cao, kỹ thuật hiện đại. Đây chính là những điểm nhấn để Từ Sơn hoà nhịp cùng với xu thế phát triển của đất nước và trở thành một vệ tinh quan trọng hàng đầu của thủ đô Hà Nội.

Bởi vậy, rất nhiều vấn đề cần lời giải đáp: Điều kiện gì dẫn đến sự chuyển biến từ một huyện nông nghiệp để trở thành một thị xã phát triển năng động với nhiều loại

hình kinh tế? Thực trạng phát triển và tác động của quá trình đô thị hóa ở Từ Sơn diễn ra như thế nào? Những biến chuyển của Từ Sơn trước và sau khi lên thị xã là gì? Để trả lời những vấn đề này, tác giả quyết định chọn vấn đề “*Thị xã Từ Sơn - Tỉnh Bắc Ninh (2008 - 2016)*” làm luận văn thạc sĩ.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Các nghiên cứu về đô thị và đô thị hóa ở Việt Nam

Với tầm quan trọng của đô thị, đây là đối tượng nghiên cứu của nhiều nhà khoa học cả trong và ngoài nước. Trước hết phải kể đến một số các công trình nghiên cứu khá chuyên sâu về đô thị cổ ở Việt Nam của các nhà sử học ở trong và ngoài nước đã được công bố như cuốn sách *Đô thị cổ Việt Nam* (1989) của tập thể tác giả do Viện sử học xuất bản. Trong đó có nhiều bài nghiên cứu về Hoa Lư, Hội An, Vân Đồn... Hay tác phẩm *Đô thị Việt Nam* (1995) của Giáo sư Đàm Trung Phương đã đánh dấu bước phát triển trong quá trình nghiên cứu về đô thị hóa. Công trình *Đô thị hóa và chính sách phát triển đô thị trong công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở Việt Nam* (1998) của tác giả Trần Ngọc Hiên, Trần Văn Chừ đồng chủ biên đã đi sâu vào phân tích những điều kiện, thực trạng và xu hướng đô thị hóa ở Việt Nam trong thời gian qua. Ngoài ra còn có các công trình đã được nhà xuất bản Xây dựng phát hành như tác giả Đỗ Hậu với tác phẩm *Quản lý đất đai và bất động sản đô thị* (2010), Võ Kim Cương với công trình *Chính sách đô thị* (2010), Doãn Hồng Nhung với công trình *Hoàn thiện pháp luật và quy hoạch đô thị ở Việt Nam* (2010), Lê Phục Quốc với *Quy hoạch đô thị theo đạo lý châu Á* (2010), Võ Thị Quốc Khánh với *Quy hoạch và kỹ thuật xây dựng đô thị* (2011)... các tác phẩm này chính là tư liệu quý báu giúp tác giả luận văn có được những kiến thức chung nhất về đô thị hóa để triển khai đề tài.

Bên cạnh đó, nhiều luận văn, luận án cũng tập trung đi sâu vào nghiên cứu về đô thị như: Luận án Tiến sĩ của tác giả Nguyễn Thị Thùy với đề tài “*Quá trình đô thị hóa ở thành phố Hồ Chí Minh từ năm 1975 – 1996*”. Luận văn Thạc sĩ Lịch sử của tác giả Lê Thị Thu Hằng “*Quá trình đô thị hóa ở thành phố Biên Hòa tỉnh Đồng Nai giai đoạn 1986 – 2005*”. Luận văn thạc sĩ Lịch sử của tác giả Dương Ngọc Hải với đề tài “*Quá trình đô thị hóa ở thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương (1997 – 2012)*”. Tác giả Nguyễn Thị Thuận với luận văn “*Phân tích quá trình đô thị hóa thành*